

Asia: VN/26649/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Luku 2: Toimintaympäristö

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

s. 10:

”Metsäsektori on keskeisessä roolissa energiaomavaraisuuden turvaamisessa ja pidemmän aikavälin vihreässä siirtymässä.”

Tässä kohtaan voisi viitata relevanttiin EUn dokumenttiin sekä selittää vihreä siirtymä liitteen sanastossa

s. 12:

”Mikäli ilmaston lämpeneminen halutaan pysäyttää 1,5 asteeseen, uusiutuvan energian osuuden kulutuksesta pitäisi vuonna 2050 olla vähintään 65 prosenttia nykyisen 15 prosentin sijaan.”

Kommentti: Ilmaston lämpenemistä ei nykytiedon mukaan pystytä pysäyttämään aiemmin esillä olleeseen 1,5 asteen nousuun (IPCC 2022). Lämpenemisen hillitseminen tarkoittaa maailman energiankulutuksessa irtautumista fossiilienergiasta sekä uusiutuvan energian ja muiden ilmastotoimien voimakasta lisäämistä. (<https://valtioneuvosto.fi/-/1410903/ipcc-n-raportti-nykyiset-toimet-eivat-riita-ilmaston-lampenemisen-rajamiseen-1-5-asteeseen-tehokkaat-paastovahennykset-valttamattomia-jo-seuraavan-vuosikymmenen-aikana>)

s. 12:

”Erialaisten kansainvälisten ja kansallisten intressien yhteensovittaminen on vaikeutunut. Muutospaine tulee osin myös poliittisesta ohjauksesta, vahvimpana Euroopan unionin sääntelystä, ja myös ympäristötietoisuuden lisääntymisestä sekä terveys- ja hyvinvointi-hyötyjen kasvaneesta arvosta.”

Tässä yhteydessä voisi nostaa esille metsien sertifiointin aiheuttamat ristiriidat, joka heijastuu metsien käyttöön myös sellaisten metsänomistajien kohdalla, jotka eivät ole halunneet metsiään sertifioida.

Lisäksi Luonnonvarakeskus pitää tärkeänä, että Metsästrategiassa tuotaisiin paremmin esille miten eri tavoitteiden yhteensovittaminen aiotaan toteuttaa. Luonnonvarojen hyödyntämiseen ja monimuotoisuuden turvaamiseen liittyy ristiriitoja, on tärkeää, että yhteensovittamista koskeva tutkimus ja toimenpiteiden menetelmäkehitys jatkuvat.

s.14:

”Sen sijaan puun tuotantoon ja metsien monipuoliseen käyttöön liittyvät taloudelliset tavoitteet ja näiden vaikutukset esimerkiksi maaseudun elinvoimaisuuteen, yrittäjyyteen ja huoltovarmuuteen ovat jääneet vähemmälle huomiolle.”

Nämä tekijät liittyvät myös YK kestävän kehityksen tavoitteisiin, jonka voisi tuoda esille. Metsiä koskevat EU-politiikathan ovat useissa kohti juuri YK kestävän kehityksen sosio-ekonomisten tavoitteiden kanssa ristiriidassa.

sivu 16

”Kuluttajien arvomaailma vaikuttaa tuotteiden ja sitä kautta raaka-aineiden kysyntään. Kuluttajien tietoisuus ja vastuullisuuden vaatimukset kasvavat.”

Kenties tässä yhteydessä voisi tuoda esiin myös sijoittajat ja kestävän rahoituksen taksonomian. Tällä on omat vaikutuksensa yritysten rahoituksen saatavuuteen ja sitä kautta siihen, miten yritykset jatkossa ottavat huomioon ilmasto- ja luontovaikutuksia toiminnassaan.

s. 16:

”Verkkokaupan kasvu lisää perinteisten pakkausten tarvetta.”

Perinteisten pakkausten lisäksi voisi mainita tarrapaperin, jonka käyttö on lisääntynyt verkkokaupan myötä.

s. 17:

”Puupolttoaineilla on tuotettu viime vuosina Suomessa yli neljännes energian kokonaiskulutuksesta.”

Selvytyden vuoksi voisi täsmentää ”Puupolttoaineilla ja metsäteollisuuden sivuvirroilla on tuotettu...”

s. 19:

Metsänomistus, kolmas kappale: (Karppinen ym. 2020) puuttuu lähdeluettelosta

Luku 3: Tahtotila

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

-

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

s. 22:

Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä, kohta Tavoitteet: ” Metsien käyttö on tavoitteellista ja se perustuu tietoon sekä metsänomistajien aktiivisiin päätöksiin.”

Voisi tarkentaa: ”tutkittuun tietoon” (vrt. s. 23, luku 3.2.4 Vahvistamme tiedolla...: ”Tiedolla johtamisen ja osaamisen päämäärä perustuu tutkittuun tietoon...”

s. 23:

Tavoite ”Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta...”

tavoite on kirjoitettu eri tyylillä kuin muut tavoitteet, (nämä alkavat tekemisellä) -> Vahvistetaan metsien elinvoimaisuutta

s. 23.

Tiedollinen viestintä. Metsänomistajat ovat avainasemassa metsien hoitoon liittyvässä päätöksenteossa. Heidät olisi hyvä mainita erikseen. Esim. metsänomistajille välitetään vuorovaikutteisesti viimeisintä tutkimustietoa päätöksenteon tueksi. Tavoitteissahan tämä on mainittu sivulla 29.

Luku 4.1 Hankesalkku ja 4.2 Kärkihankkeet

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

s. 24:

”Hankesalkun tutkimus- ja kehitystyötä tukemaan metsäalan tutkimusorganisaatiot laativat erillisen tutkimusohjelman.”

Jotta tutkimusohjelma, joka tukee hankesalkun tutkimus- ja kehitystyötä, on tarpeeksi laadukas tuottaakseen metsästrategian vaatimaa tietoa, se vaatii realistisen rahoituksen. Nyt tätä osiota on vaikea arvioida, kun rahoitukseen liittyvä osio kirjoitetaan lausuntokierroksen jälkeen (s. 32, luku 4.4 Rahoitus ja seuranta). Rahoitusosiota kirjoitettaessa olisikin pidettävä huoli siitä, että tutkimus- ja kehitystyötä tukeva hankesalkku ei paisu suuremmaksi kuin sille varattu rahoitus.

s.26:

taulukko 1

Toimenpide: Ennakoidaan ja torjutaan metsätuhoja

Kuvaus: - Varaudutaan metsätuhoihin valmius- sekä elpymissuunnittelulla

- Kehitetään keinoja tuhojen ennakointiin ja torjuntaan

Luonnonvarakeskus ehdottaa lisättäväksi kuvaukseen: ”-Tutkitaan jatkuvapeitteisen metsänhoidon yleistymisen seurauksia juurikäävän leviämiseen.”

Sivu 27.

Taulukko 2

Toimenpide: Kehitetään monimuotoisuuden turvaamisen rahoitusmalleja Vaikuttavuus: ”Monimuotoisuus vahvistuu”

– miten tämä suhtautuu määritelmässä mainittuun luontokatoon, joka kuvattu ”luonnon monimuotoisuuden häviämisen kiihtymisenä”. Tarkoittaako tavoite luontokadon hidastumista, pysäyttämistä tai peräti suunnan vaihtoa?

s. 27.

Taulukko 2. Elonkirjoa talousmetsissä edistävät toimenpiteet.

Luonnonvarakeskus ehdottaa, että taulukkoon 2 lisätään kokonaan uusi toimenpide:

Toimenpide: Edistetään metsäpuiden geneettisen tason suojelua

Kuvaus: Toteutetaan metsäpuiden geenivaraohjelmaa

Vaikuttavuus: Metsäluonnon monimuotoisuus ja sopeutumiskyky vahvistuvat

s. 28.

Taulukko 2. Elonkirjoa talousmetsissä edistävät toimenpiteet.

Toimenpide: Edistetään metsien sekapuustoisuutta Kuvaus:” tutkitaan ja haetaan käytäntöön soveltuvia ratkaisuja kasvupaikalle sopivien sekametsien tuottamiseksi”.

Tämä vaatii lisäyksen ... ”Tutkitaan ja haetaan käytäntöön soveltuvia ratkaisuja kasvupaikalle sopivien sekametsien tuottamiseksi ja kasvattamiseksi.”

Ei riitä, että saadaan sekapuustot syntymään, niiden kasvattamisesta on myös huolehdittava.

Yleisiä kommentteja:

Metsien virkistyskäytön hyvinvointi- ja terveysvaikutukset -teema näkyy päämäärässä ”Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä”. Sen sijaan virkistys-käyttö ja siihen liittyvät terveyshyödyt eivät näy vastaavalla voimakkuudella esitetyissä hankesalkuissa ja niiden toimenpiteissä.”

Kansallinen metsästrategia 2035 tukee tiedolla johtamista monipuolisen ja laadukkaan tutkimuksen keinoin. Taloudelliset kysymykset ovat tärkeitä metsänomistajille puuntuotannossa mutta yhtä lailla myöskin ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja sopeutumisessa sekä luonnon monimuotoisuuden edistämisessä. Keskeinen keino on tällöin riittävän laaja politiikkavalmistelu ja politiikkojen yhdenmukaisuus tai vähintäänkin riittävä ristiriidattomuus tavoitteiden suhteen. Tämän vuoksi on tärkeää, että kaikki asianosaiset ministeriöt ovat mukana strategian toimeenpanossa. Valtiovarainministeriö veropolitiikasta vastaavana ministeriönä olisi perusteltua olla myös mukana.

Muuta kommentoitavaa

Muuta kommentoitavaa

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun Johdanto

Muotoilu ja korjausehdotuksia tekstiin:

s. 7:

”Suomi on sitoutunut ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväan kehitykseen.”

Tässä kohtaan voisi viitata tarkemmin YK kestäväan kehityksen tavoitteisiin (UN Sustainable Development Goals, SDGs)

s.7:

”Suomen pitkäjänteisellä metsäpolitiikalla on ohjattu kehitystä, jossa metsänomistajat ovat saaneet hyvää tuottoa metsälle ja samalla metsätalous ja -teollisuus ovat tuoneet työtä ja tuloja koko maahan. Samalla on luotu mahdollisuuksia talousmetsien luonnonhoidolle, suojeluun sekä virkistyskäyttöön.”

Mahdollisuuksien luominen on hieman epämääräistä. Muotoiluehdotus: ”Samalla on pyritty edistämään talousmetsien luonnonhoitoa, suojelua sekä virkistyskäyttöä.”

s.7:

”Kestävästi hoidetut metsät mahdollistavat runsaat ekosysteemipalvelut, joihin lukeutuvat myös ilmastohyödyt. Puu on Suomen tärkein uusiutuva luonnonvara.”

Muotoiluehdotus: ”Kestävyden eri osatekijät huomioonottava metsien hoito mahdollistaa ekosysteemipalveluiden kirjon, joihin puu Suomen tärkeimpänä uusiutuvana luonnonvarana kuuluu, laaja-alaisen hyödyntämisen alueellisesti ja kansallisesti.”

Ekosysteemipalvelut, joihin puu materiaalina myös kuuluu, näyttäytyvät nyt tekstissä muutoin materiaalityöstä erillisenä. Alueellisuus lisätty, koska ekosysteemipalvelujen hyödyntämistä tukevat ratkaisut ovat aluekohtaisia, kun ne seuraavat KMS2035:ttä.

s.8:

”Jatkuva kehittyminen ja uudistuminen on välttämätöntä, jotta pystytään vastaamaan myös luontokadon ja ilmastonmuutoksen asettamiin haasteisiin ja kasvattamaan tasapainoisesti hyvinvointia metsistä ja metsille.”

Kappaleessa on aiemmin mainittu, että metsät ovat toistaiseksi säilyneet elinvoimaisina ja välttyneet laajoilta tuhoilta. Jatkuva kehittyminen ja uudistuminen ovat välttämättömiä kirjoitetuista syistä, mutta voisi olla kohdallaan nostaa muuttuvan ympäristön riskit myös lauseeseen (kuten kohdan 2.2.6 viimeisessä lauseessa). Esimerkiksi näin: ”Jatkuva kehittyminen ja uudistuminen on välttämätöntä, jotta pystytään vastaamaan luontokadon ja ilmastonmuutoksen tuomiin riskeihin ja kasvattamaan tasapainoisesti hyvinvointia metsistä ja metsille.”

s. 9:

”Puuston vuotuinen kasvu on uusimman valtakunnan metsien inventoinnin (VMI13) mukaan 103 miljoonaa kuutiometriä, mikä on aiempaa vähemmän (VMI 12).”

Tähän olisi hyvä lisätä minkä verran kasvu on alentunut verrattuna VMI 12 tuloksiin.

s. 9:

”Suomen pyrkiessä hiilineutraaliuuteen metsien merkitys hiilinielujen ja -varastojen vahvistamisessa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä on suuri. Vuonna 2020 Suomen metsien netto-hiilinielu oli Tilastokeskuksen mukaan 27,8 milj.t CO2 ekv. Vuoden 2021 ennakkotiedon mukaan metsien nettohiilinielu oli 6,7 milj. t CO2 ekv. Nettohiilinielun vaihtelu selittyy vuotuisilla hakkuumäärillä. Suuresta vuotuisesta vaihtelusta huolimatta puuston määrä on kasvanut ja metsät ovat hiilinielu.”

Tähän kappaleeseen voisi lisätä hiilinielun tavoitetason. Metsäpolitiikan tulisi edistää tämän tavoitetason saavuttamista.

Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi:

” Vuonna 2020 Suomen metsien netto-hiilinielu oli Tilastokeskuksen mukaan 27,8 milj.t CO2 ekv. Vuoden 2021 ennakkotiedon mukaan metsien nettohiilinielu oli 6,7 milj. t CO2 ekv. Nettohiilinielun vaihtelu selittyy vuotuisilla hakkuumäärillä ja metsien kasvun kehittymisellä. ”

s. 9:

”Suomi on sitoutunut omalta osaltaan pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen. Vuonna 2019 julkaistun viimeisimmän laajan uhanalaisuusarvioinnin mukaan Suomen eliölajeista 11,9 prosenttia (2 668 lajia) on uhanalaisia (Hyvärinen ym. 2019). Uhanalaisista lajeista lähes kolmasosa elää ensisijaisesti metsissä. Metsien elinympäristöistä uhanalaisia lajeja on erityisesti lehtometsissä ja vanhoissa metsissä.”

Tämän kappaleen ensimmäisen lauseen perään voisi lisätä, että ”Monia suojelutoimia on tehty, mutta tavoitetta ei ole vielä saavutettu”. Loppuun voisi lisätä EU:n biodiversiteettistrategian suojelutavoitteet (10 % tiukkaa ja 20 % muuta) ja tuoda esiin, että Metsä-politiikalla pyritään edistämään entistä kustannustehokkaampien metsänkäsittelyiden/luonnonhoitotoimien (20 % muuta) kehittämistä.

s. 9:

” Suomalaisesta aikuisväestöstä 96 prosenttia harrastaa ulkoilua. Jokamiehenoikeudet mahdollistavat laajan virkistyskäytön, jonka turvin metsissä voi liikkua, marjastaa ja sienestää. Säännölliset luontokäynnit edistävät ja ylläpitävät kansalaisten terveyttä ja hyvinvointia.”

96 % harrastaa ulkoilua, viite puuttuu. Suomessa on lisäksi noin 200 000 aktiivista metsästäjää, joille metsien ylläpitämällä riistakannalla on suuri merkitys. Luonnon virkistyskäytön määritelmässä metsästyks on erikseen mainittu sivulla 36.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.4 Rahoitus ja seuranta

s. 32:

”Metsästrategian tavoitteiden seurantaan laaditaan mittaristo...”.

Valitut mittarit hyvin pitkälle määrittävät sen, kuinka tavoitteiden seuranta onnistuu, ja toisaalta sopivat mittarit valitsemalla voi saada mieluisat tulokset. Tästä johtuen mittariston valinnan prosessia voisi avata enemmän. Esim. mitkä tahot osallistuvat mittariston laatimiseen.

Routa Johanna
Luonnonvarakeskus